

Milada Čujanová:

## **Obraz sametové revoluce v české próze**

(posudek oponenta diplomové práce)

Jako autora jednoho dvou příspěvků o stejné problematice mě diplomová práce kolegyně Milady Čujanové eminentně zajímala. Jistě také proto, že k tematizaci listopadové revoluce přistoupila autorka zásadně jinak: nesnaží se o historickou, ale spíše o teoretickou studii, s čímž patrně také koresponduje menší rozsah předložené práce. Mně zajímalo cosi jako tektonika literárního prostoru, formování tématu listopadové revoluce v silovém poli literární tradice, určené – jak zněla má hypotéza – zejména notoricky známými a školou v uplynulých dekádách masivně distribuovanými reakcemi české literatury na květen 1945. Kolegyně Čujanová od problematiky historické kontinuity i od časové dynamiky „subtématu“ listopadové revoluce podobně jako od axiologických otázek („nižší“ x „vyšší“ vrstvy realizací tématu) odhlíží.


Hledisko předložené diplomové práce je synchronní: autorka se vrací k vybraným prozaickým dílům několika autorů (příčemž okruh mnou zohledněných titulů rozšiřuje např. o práce Terezy Boučkové a Jiřího Hájíčka), která si vybírá tak, aby dosáhla generační a žánrové rozmanitosti (např. Hrabal x Klíma x Novák x Boučková x Hájíček – román x novela x reportáž x povídka/dopis x deník). Za jádro předložené diplomní studie lze pak považovat vytyčení souboru dvaceti rysů, které umožňují téma listopadové revoluce jako literární struktury definovat jak ve smyslu paradigmatu, tak i odchylek od něj. Materiál pro aplikaci uvedených kritérií si autorka připravuje v krátkých monografických kapitolkách věnovaných jednotlivým titulům, systematicky je posléze zachycuje ve statistické tabulce, jejíž výsledky dále kompentuje výkladovým textem. Zvláštní kapitolku věnuje identifikaci hlavních emblémů, které listopadovou revoluci v české próze reprezentují. Ty porovnává s množinou emblémů, kterými je listopadová revoluce přítomna v povědomí jejích vrstevníků (drobné sociologické šetření v tomto směru podnikla sama). Výsledkem je teze o nemalém průniku obou množin emblémů (svíčky, vlajky, pendreky, „násilí“) i o emblémech, které se z paměti nových generací již vytratily (bílé helmy).

Podkapitolky věnované literární tematizaci listopadu jsou v diplomové práci kolegyně Čujanové proloženy teoretickými exkurzy. Protože úvodem ne zcela přesně deklaruje svoji práci jako interpretační, stručně se zabývá pojmem interpretace literatury jako takovým (Ricoeur). Další exkurzy se týkají některých naratologických kritérií, s jejichž pomocí jsou formulovány „otázky“ pro tabulku znaků tématu. Největší pozornost věnuje autorka této teoretické „přípravě“ v případě kritérií pro odlišení jednotlivých vyprávěcích situací či narativních způsobů (Stanzel, Doležel) nebo vymezení vnitrotextových subjektů narativní prózy (Macurová; viz např. protagonisté próz či přítomnost postavy V. Havla jako jedno ze sledovaných kritérií). Teoretické exkurzy vyjasňují, jaké

kontexty brala autorka při specifikaci sledovaných kritérií v úvahu (plní tedy propedeutickou funkci, podobně jako některé poznámky pod čarou – např. o překladu jako intertextu), ne vždy však je zřejmý jejich bezprostřední vztah k hlavní sledované problematice, jejich nutnost z hlediska průzkumu „obrysu“ i „záhybů“ listopadového tématu. Z hlediska řešené problematiky by na místě byly i exkurzy další či jiné: emblém, téma, tematologie, atd.

Předložená diplomová práce splňuje nároky na práce tohoto typu kladené. Nepostuluje nový odborný problém, ale doplňuje, zpodrobňuje či koriguje dosavadní výzkum, spadající do oblasti literární tematologie. Autorka prokázala schopnost orientovat se v teoretických systémech (různá pojetí vypravěče) a aplikovat je na předmětný literární materiál. Interpretace zjištěných fakt je přiměřená nevelkému rozsahu studie i souboru popsanych literárních děl, neústí v celistvější interpretační hypotézu.

Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením velmi dobře až výborně.



V Praze 25. května 2007

Pavel Janáček

ÚČLLV FF UK – ÚČL AV ČR

